

Núm. 22, Estiu 2014

Parlem

EDITORIAL

3.– Equip de Redacció.

OPINIÓ

3.– Envellir és viure, viure és envellir, pel *Sr. Mode Sànchez*.

L'ENTREVISTA

4.– *Sr. Horaci Botella*, la Lletera de Tuixent.

PARLEM DE SALUT

7.– La insuficiència cardíaca, pel *Dr. Vladimir Lazo*.

LES NOSTRES ACTIVITATS

9.– Sant Jordi. Les Mones de Pasqua. Feria de Abril. Jornada Mundial de la Higiene de Mans. Tots som joves, tots som grans. Tarda de Bingo amb el CEIP Pau Claris. Trobada esportiva de residències.

HISTÒRIES O CONTES

13.– Barcelona—Les Palmes, per la *Sra. Antònia Barba*.

LES NOSTRES RECEPTES I COSES CASOLANES

14.– Flam d'ou.
El saüc.

PARLEM AMB LA GENT GRAN

15.– *Sr. Agustí Ibañez*, professor d'autoescola.

RECORDEM

18.– Els transports.

SENSACIONS

21.– Què us ve al cap quan penseu en l'estiu?

OCI I CULTURA

22.– De quins transports parlem?
Laberint.
Quin 600 no té parella?

Equip de redacció:

Alba Escavias Vacas, Susanna Forné González, Lali Garcia Ràfols i Eva March Álvarez.

Han col·laborat en aquest número:

Arxiu Planella, Sussi Boniquet, Horaci Botella, Teresa Esclusa, Montse Espinalt, Teresa Garcia, Agustí Ibañez, Vladimir Lazo i Mode Sànchez.

Els nostres residents:

Conxita Auguet, Antònia Barba, Rosa Boix, Maria Caminal, Dolors Canals, Núria Companys, Joan Corominas, Juanjo Chinchilla, Rosario Guitart, Rosa Isern, Carmen Millán, Elisa Noves, Montserrat Palau, Conchita Pallarés, Conxita Pernal, Maria Soler, Antònia Suàrez i Teresa Tarragona.

Foto portada: *Arxiu Planella.*

Telèfon: 973 35 24 11 **e-mail:** parlem@fsh.cat **Periodicitat:** trimestral.

Editorial

Des que Phileas Fogg, de la mà d'en Juli Verne, va aconseguir donar la volta al món en 80 dies, fins els nostres dies, els transports han fet un salt vertiginós.

Amb els nostres padrins hem fet part d'aquest recorregut i com podreu comprovar ens han explicat, com sempre, coses molt interessants i força curioses.

Que tingueu un bon estiu.

Equip de redacció

Opinió

Envellir és viure, viure és envellir

Passejo pel bosc, pel camí de Sant Jaume, pensant en les meves coses i sense adonar-me me'n vaig pels núvols. Recordo quan fa anys, molts anys, pujava a la USS per ajudar en les tasques de cura de la gent gran. Ho feia amb voluntarietat i sabent que calia un acte sensible, de relació amb una altra persona, en el qual es necessita calor, tacte, flexibilitat, respecte, dolçor i autenticitat. Procurava cuidar i tractar a la persona i a la seva família com m'agradaria que em cuidessin a mi i als meus.

Tot i això, recordo que pensava en la sort que tenia de ser jove i sentir-me fort i ple de vida, i que encara em quedaven molts anys per arribar a ser vell.

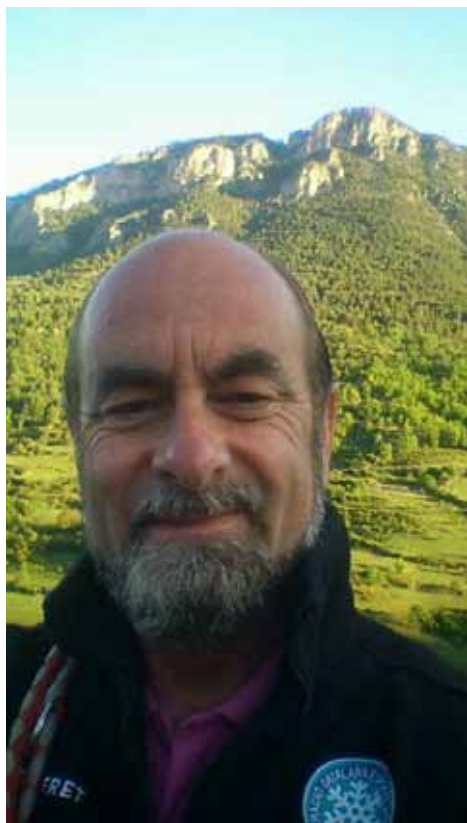
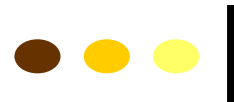
Continuo caminant i saludo al Pepe, que m'explica com es planten millor els alls. El camí es llarg i veig al Ramon i al Santi que estan emparrant les tomateres, amb uns pals de bosc que segons el Ramon s'han d'agafar a l'altre costat del riu. Continuo el camí i en arribar a casa, el Pep em saluda i em diu que no he de regar amb tanta aigua. Afegeix que quan em tingui ensenyat hauré de plegar, m'ho diu mentre riem plegats.

He fet un passeig de 40 minuts, pensant en les meves coses, ajuntant passat i present, amb la presència de la gent gran del meu entorn. Adonant-me que ja em queda menys per ser vell i que envellir és viure i viure és envellir. Un procés universal que afecta a tots els éssers vius, una successió de modificacions morfològiques, fisiològiques, psicològiques i de caràcter irreversible.

Per això, aprenc dia a dia de la gent gran, que tots recorrem un camí, més llarg o més curt. Tots tenim un passat i un present i tots construïm la nostra història i tots hem sigut joves i valents. Tots serem vells, o al menys volem arribar-hi, i tots voldríem que ens cuidessin bé. Tinguem doncs, cura de la gent gran, amb les seves coses importants, les seves pròpies identitats, les seves creences i... els seus passejos/recorreguts.

Mode Sánchez

Sr. Horaci Botella

LA LLETERA DE TUIXENT

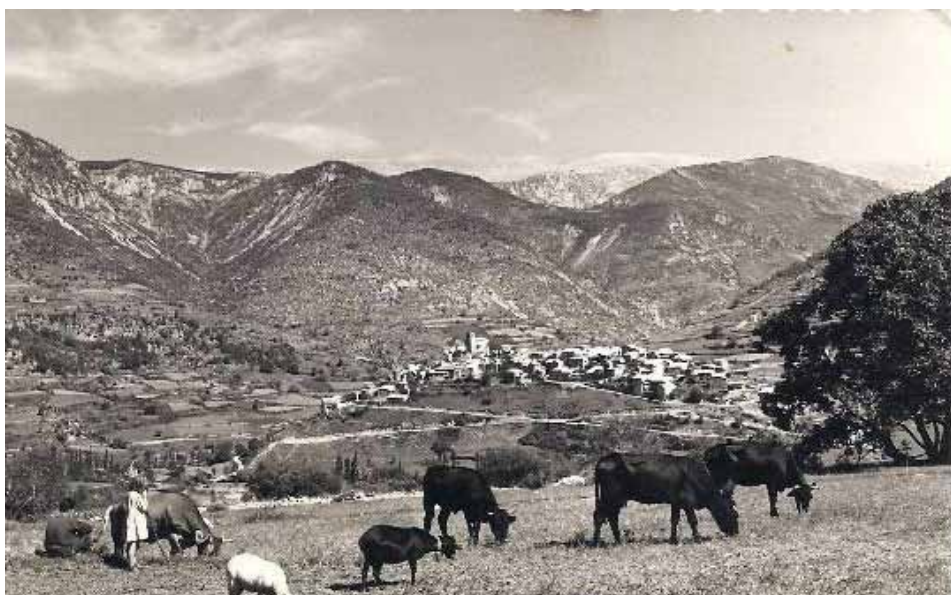
L'Horaci Botella va néixer a Buenos Aires, l'onze d'abril de 1951. Als 8 anys va agafar l'avió per venir amb els seus pares a Barcelona. Després de donar unes quantes voltes, va arribar amb un dos cavalls a Tuixent, on des de 1994 condueix la Lletera, bus mixt de passatgers i mercaderies entre Tuixent i la Seu d'Urgell.

Com va sorgir aquest transport?

Primer es feia el transport de la fusta per una pista de terra i ja s'aprofitava el camió per baixar passatgers. Més tard, amb la proliferació de vaques a la zona, es va haver de fer el transport dels bidons de llet. Cap els anys 50, la gent anava sobre les lleteres. Molts, portaven una bossa amb roba de recanvi perquè arribaven a la Seu plens de terra.

Sap si hi ha molts transports com aquest?

En tot Catalunya només hi ha dos transports mixts, el meu i la línia de la Seu a Lles. Un cop que em van entrevistar per a un documental (El escarabajo verde) em van dir que per Galicia possiblement hi havia algun transport semblant al meu.

I vostè, com va començar en aquesta feina?

Des de feia anys, tenia un restaurant a Tuixent. Un dia parlava amb la meva dona de buscar-me una altra feina, per que el restaurant cada cop donava menys.

Aquella tarda, em va trucar el Ramon Nadal perquè buscava un xofer de camió. Vaig dir-li que baixaria a parlar amb ell, a la qual cosa em va respondre: "és que hauries de començar demà". Des d'aquell dia vaig ser el xofer de la Lletera i després, des de l'any 2001, em vaig quedar amb la línia de transport.

El primer vehicle que vaig conduir era un camió amb dos espais diferenciats, un per a les mercaderies i l'altre per als passatgers. Però no era gaire rentable, amb el que valia una roda del camió en pagava les 4 de la furgoneta que tinc ara. Així doncs, el vam traspasar a la línia de Lles i vam comprar una furgoneta.

Encara porteu llet?

No, ja no. No queden vaques a Tuixent. Quan jo vaig començar quedaven tres productors i portava uns 12 pots de llet. Anava fins a la Borda Feliu, a l'entrada de la Seu, on coincidia amb l'horari de recollida del camió de la Cooperativa Cadí qui em xuclava la llet dels pots. Un cop buits, me'ls enduia per a l'endemà.

Què més heu transportat?

També hi portava el butà, fins que em va aturar un dia la guàrdia civil i em va dir que estava prohibit portar el butà dins la furgoneta. Llavors vam posar un enganxall i un remolc, però em van tornar a aturar per dir-me que allò també estava prohibit. El butà s'havia de portar en un camió homologat. Així doncs, vaig haver d'anar a parlar amb el Badia per que ho pugés ell.

Teniu molts passatgers?

Cada dia hi baixa gent. Vénen a la Seu al metge, al mercat, a fer encàrrecs... Gràcies al meu transport hi ha una senyora de Tuixent que ha pogut agafar una feina fixa a mitja jornada. Ella no té carnet i sense la Lletera no podria venir a treballar.

A més dels passatges, també faig els encàrrecs que em demana la gent dels pobles, com ara anar a la farmàcia, comprar el pa, fer la compra de la setmana...

Quan tardeu de la Seu a Tuixent i quan val un bitllet?

Estic 1 hora. Als anys 90, quan vaig començar, encara hi havia una part de la carretera de terra. Ara té molts forats i moltes corbes.

Recordo un dia, que feia molt de fred i quan vaig arribar al creuament d'Ortedó que fa pendent, el cotxe no anava. Vaig parar per posar les cadenes i la furgoneta va començar a anar enrere. Es va parar en un pam de terra que hi havia entre l'asfalt i el barranc. Vaig baixar, vaig entatxonar pedres rere les rodes i vaig posar les cadenes.

Hi va haver un senyor que va baixar de la Lletera i em va dir que ell se n'anava caminant. No el vaig poder convèncer de cap manera. Va caminar fins a la Seu i es va quedar a casa de son fill fins a l'endemà que el vaig tornar a pujar.

El bitllet val 3,10 €, està subvencionat per la Generalitat de Catalunya a través del Consell Comarcal.

Què heu fet quan heu estat malalt?

No puc estar mai malalt. La Lletera és un servei i com a tal s'ha de donar, no puc deixar la gent tirada. Durant un temps, vaig tenir un pis a la Seu, així si em llevava amb febre, em prenia un antitèrmic i conduïa fins a la Seu, em ficava al llit i a l'hora de tornar: un altre antitèrmic i cap a Tuixent.

Només he estat un cop de baixa, quan em van operar i vaig haver de contractar un xofer perquè fes la feina.

I vacances?

No he fet mai vacances. Perdó! L'any passat en vaig fer una setmana. A vegades agafo algun dia, algun pont, un dilluns... però res més.

Recordeu alguna anècdota més?

Hi havia un veí de Tuixent que sempre que havia d'anar a la Seu agafava la Lletera malgrat baixés el seu fill amb cotxe.

Considerava que era un transport públic que s'havia d'utilitzar per promocionar-lo. Era tot un personatge!

Parlem de salut...

La insuficiència cardíaca

Pel Dr. Vladimir Lazo

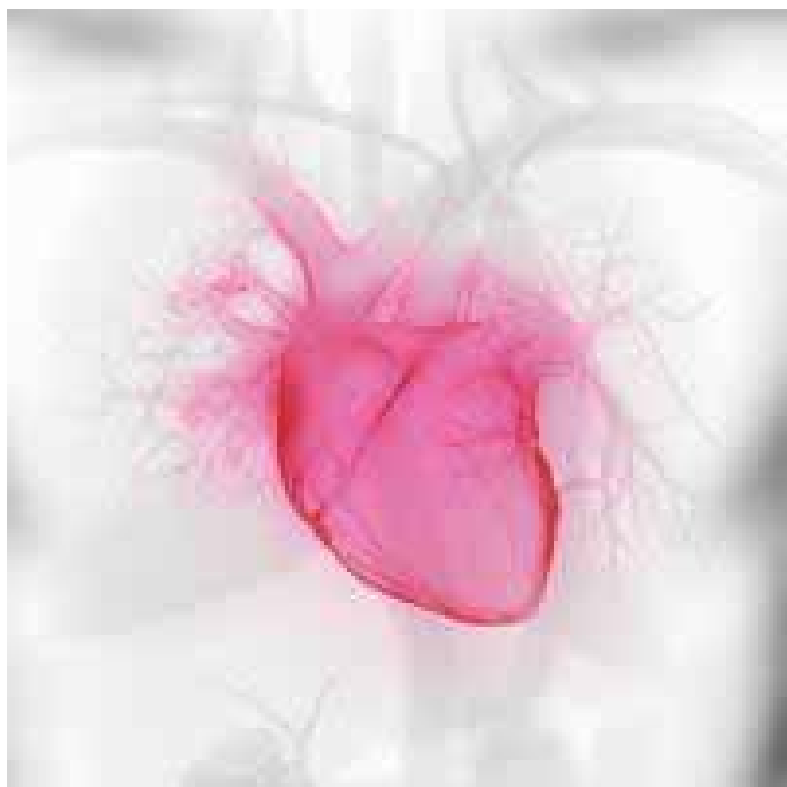
Què és?

Es parla d'insuficiència cardíaca quan la funció del cor està alterada o no bombeja suficient sang per abastir els òrgans, els músculs i els teixits del cos. Quan el cor comença a fallar, l'organisme ho detecta immediatament i engega mecanismes compensatoris. Per això, molts pacients no arriben a percebre els símptomes anormals que manifesta el cor. Aquests mecanismes només són eficaços durant un temps, fins que arriba un moment en el qual l'organisme ja no ho pot remeiar.

Quines són les causes?

Les causes són variades. Les més importants són la malaltia de les artèries coronàries, com ara l'angina de pit i, especialment, l'infart de miocardi.

La hipertensió arterial mal controlada durant molt temps, és un altre motiu important que causa sobrecàrrega del cor. En persones grans l'envelliment de les vàlvules del cor també podria causar, a la llarga, un quadre d'insuficiència cardíaca. Tampoc s'han d'oblidar altres causes com les arítmies cardíques i la inflamació del cor (miocarditis).

Quins són els símptomes?

La insuficiència cardíaca pot no presentar símptomes durant un temps, mentre els mecanismes de compensació siguin efectius, però al final apareixeran símptomes diversos que es caracteritzen per:

Cansament anormal per esforços que abans no el causaven.

Respiració fatigosa, per estancament dels líquids en els alvèols dels pulmons.

Falta d'aire (dispnea) amb l'esforç.

Mala tolerància a l'exercici per fatiga.

De vegades pot aparèixer tos seca i persistent.

Retenció de líquids per disminució de l'orina. S'acostuma a localitzar inflor a les cames, als turmells o a l'abdomen. De vegades s'orina més a la nit que durant el dia (nictúria).

Com es fa el diagnòstic?

El diagnòstic es basa en els símptomes i els signes. Es recolza en algunes proves com l'electrocardiograma, la radiografia de tòrax i l'ecografia cardíaca.

Quin és el tractament?

La insuficiència cardíaca es tracta amb medicaments, sent important que el pacient els prengui correctament i a les hores i dosis indicades.

També hi ha algunes mesures generals, com ara:

Disminuir el consum de sal.

Evitar aliments precuinats o en conserves.

Realitzar diversos àpats al dia que siguin lleugers.

Realitzar exercici físic regular de tipus aeròbic (caminar, nedar).

Evitar sobreesforços.

Les nostres activitats

Sant Jordi

Com ja es va veure a la revista anterior, portàvem molt de temps treballant fent les roses de Sant Jordi. El resultat de l'esforç va ser recompensat, es van vendre totes! Fins i tot ens en van demanar per encàrrec. Ens van visitar les corals de l'Esplai i el grup de caramelles del CEIP Pau Claris.

Les Mones de Pasqua

Aquest any vam decidir que la Mona ens la fariem nosaltres! Un total de 7 mones de Pasqua amb la recepta del iogurt i un microones... Mira que fàcil!

Feria de Abril

Aquest mes de maig es va celebrar el tradicional dinar de la Feria de Abril. Posteriorment, les balladores del grup d'Isabel Doncel ens van fer una demostració de sevillanes. Les vam obsequiar amb un petit detall de sabonets que havíem fet en un taller dies anteriors.

Jornada Mundial de la Higiene de Mans

Per celebrar la Jornada Mundial de la Higiene de Mans, ens van fer un petit taller explicatiu de la importància que té una correcta higiene i com s'ha de fer.

Tots som joves, tots som grans

Aquesta vegada visitem les instal·lacions de La Salle! Els mateixos alumnes ens fan de

Tarda de Bingo amb el CEIP Pau Claris

Trobada esportiva de residències

**Agraïm la col·laboració desinteressada dels voluntaris:
Angeleta, Encarna, Mossèn Mas, Rosa, Lluís,
Pepita, Ramon i l'escola de ball d'Isabel Doncel**

Històries o contes

Barcelona → Les Palmes

El primer cop que vaig pujar en un avió va ser per viatjar a les Canàries (Les Palmes). Hi vaig anar amb el meu marit i un altre matrimoni amic nostre. Jo tenia una mica de por, però ells em van animar.

L'avió em va semblar enorme. Poc a poc ens vam asseure tots, el meu marit em va aconsellar que m'asseies al costat de la finestra però jo vaig preferir no fer-ho. Tremolava de por. Llavors les hostesses van començar a parlar: que si ens havíem de posar el cinturó de seguretat, que si la mascareta d'oxigen, l'armilla salvavides... Quan més coses explicaven, més por tenia jo. Vaig agafar la mà del meu marit, la vaig prémer amb força i només el vaig soltar per beure un refresc que ens van portar a mig camí entre Barcelona i les Canàries.

En enlairar-nos va ser com si em faltés l'aire, encara que després la sensació de veure els núvols a sota em va impressionar.

Quan ens van dir l'alçada en la qual volàvem, vaig pensar: "mare meva, que si ens caiem jo no sé nedar!"

Les maletes les vam deixar en arribar, ens les van guardar i després vaig veure com les pujaven a l'avió. En aterrar les vam anar a buscar, diuen que moltes es perden pel camí, però nosaltres no vam tenir cap problema.

Hi ha qui ho passa pitjor que jo, doncs una senyora que conec, va tenir un atac d'ansietat i volia que li obrissin les finestres perquè li toques l'aire!

ANTÒNIA BARBA

Parlem amb la gent gran

Agustí Ibàñez

PROFESSOR D'AUTOESCOLA

L'Agustí té 78 anys i és originari de Penyíscola, va treballar una part de la seva vida com a mariner i mecànic naval i 34 anys com a professor d'autoescola a Barcelona. Són molts els alumnes que van fer classe amb ell, guarda molts records d'aquella època i anècdotes que ens explicarà al llarg de l'entrevista.

Com es va treure el títol per ser professor d'autoescola?

Cap als anys 60, jo treballava al port i vivia força lluny, sempre havia de molestar a algun company perquè m'hi portés, així que vaig decidir treure'm el títol de tercera. El propietari de l'autoescola em va motivar a examinar-me de tots els carnets i després em va oferir quedar-me de professor a l'autoescola. A l'any 65 vaig començar a treballar com a instructor i vaig fer-ho durant 34 anys.

Un cop tenies aprovat l'examen que et permetia treballar com a professor et donaven un carnet provisional fins que t'arribava l'original. Pensa que quan em va arribar l'autèntic jo ja tenia al carrer més de 100 alumnes i tots aprovats. Passaven amb èxit el 99% entre la primera i la segona, sobretot gent jove. La gent més gran ho feia a la tercera o a la quarta.

Dels alumnes que aprenien amb mi, el percentatge d'aprovat anuals era d'un 85%, m'agradava la feina i dedicava temps a ensenyar. Jo tenia dues hores per dinar però menjava ràpidament i me n'anava a fer pràctiques amb ells. Havia arribat a treballar fins a 18 hores en un dia.

Aquesta feina, com en tantes altres, t'hi has de dedicar per vocació i, com amb qualsevol activitat docent, has de tenir molta paciència.

Abans ens ha comentat que a part del carnet de professor d'autoescola també en té algun altre relacionat amb els vaixells. Ens ho pot explicar una mica?

Durant un viatge de Mallorca a Barcelona el vaixell on treballava anava carregat amb molts quilos de gambes i vam tenir la mala sort que es va espatllar un motor. El primer mecànic, un home de carrera i del que vaig aprendre força coses, li va dir a l'encarregat que no el volia remenar perquè tenia por que s'espatlles l'altre motor. Jo ho vaig sentir i em vaig oferir a arreglar-lo. Després d'aquell fet els encarregats van quedar molt contents i van anar a la plana major, persones molt influents, per proposar fitjar-me com a mecànic. Va ser en aquell moment quan em van donar el títol de segon mecànic naval, hi vaig treballar durant tres o quatre anys.

Quines qualitats creu que ha de tenir un professor d'autoescola?

La faceta més bona que pot tenir un professor és la psicologia. Ha de ser tranquil i ha d'entendre a les persones, respectar les qualitats de cadascú i tenir paciència a l'hora d'ensenyar.

On va treballar com a instructor d'autoescola?

Jo vaig treballar sempre a Barcelona. El primer lloc on vaig treballar ho vaig fer durant 6 anys. La meua manera de fer les coses em va ajudar a crear-me una fama fabulosa com a professor. Jo estava fent pràctiques a Montjuïc i venien a buscar-me fins a tres i quatre persones en un dia. Un cop va venir l'encarregat de l'autoescola Maragall a fer-me una oferta molt bona. Aquella vegada no vaig dubtar a parlar-ho amb el meu cap. Ell em va dir que no podia igualar l'oferta, ho va entendre i aleshores vaig canviar d'empresa.

Com es treia el carnet de conduir?

Abans hi havia tres possibilitats per aprovar la teòrica i si no ho aconseguies havies de tornar a pagar per tenir tres opcions més. La circulació la van implantar cap a finals de l'any 1967, va ser quan va entrar tràfic.

Previ a aquell any, l'examen pràctic no era de circulació. Hi havia un circuit amb uns cons, uns pals amb una ratlla pintada al terra que delimitaven una zona tancada on es practicaven els estacionaments i les maniobres, jo li deia el corral. Un cop es va introduir la circulació, vaig tenir companys amb dificultats per adaptar-se al nou sistema.

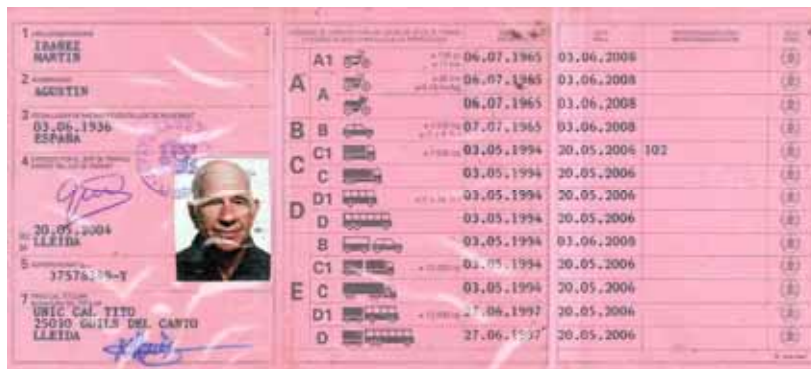
Quan havíem de fer circulació portàvem un caixó al cotxe amb totes les llibretes dels alumnes que feien les classes pràctiques i allà havíem de registrar-hi la valoració de cada sessió.

Té alguna anècdota de la seva època com a professor?

Una no, moltíssimes! Mira te n'explicaré una, vaig agafar una senyora gallega de 58 anys que portava 1.300.000 pessetes gastades i no havia aprovat ni la teòrica, s'havia presentat fins a nou vegades. Un cop va aconseguir aprovar-la, vam fer moltes classes de circulació per diferents llocs de Barcelona, però li costava moltíssim. Jo estava segur que no conduiria mai, tenia una fàbrica d'embotits a Cerdanyola i estava obsessionada per tenir el carnet i ensenyar-lo a tothom.

Finalment va arribar el dia de l'examen i abans de començar li vaig explicar a l'examinador la història de la senyora i el seu periple per aconseguir el carnet. Només començar, l'examinador li va dir que anés a la Plaça Espanya i, per variar, jo vaig haver de frenar als tres semàfors que hi havia. L'examinador finalment li va signar l'expedient. Els fills em van venir a veure perquè no s'acabaven de creure que allò fos possible.

Al cap de poc, ja s'havia comprat un Renault 5 copa, quasi res! Només agafar-lo es va endur tota la porta del bar del carrer on vivia. Després d'aquell incident va venir a veure'm per explicar-me el què havia passat i em va demanar que l'acompanyés a tràfic perquè volia renunciar al carnet. Després de tot va demostrar tenir molt coneixement.

Recordem

Els transports

Aquest Recordem l'hem volgut dedicar als transports. Quin va ser el primer transport al que van pujar els nostres avis? Com el recorden? Quant de temps trigaven per desplaçar-se d'un lloc a un altre i com eren les distàncies?

De ben segur que els nostres padrins tenen una visió i una vivència molt diferent a la de molts de nosaltres. Fa una seixantena d'anys, totes les comoditats i facilitats que tenim en l'actualitat no hi eren i havien de fer les mil i una per desplaçar-se. Des de sempre l'home ha buscat la manera de moure's de la forma més còmoda possible i de transportar collites, bestiar, etc. Actualment, ens queden molt lluny alguns dels mitjans que emprava la gent en aquella època, el burro, la bicicleta o la tartana, entre d'altres. El que està clar, és que hi ha hagut una millora i un avenç espectacular en la manera de traslladar-nos però tot i així és bo recordar com ho feien els nostres padrins, no fa tants anys.

La bicicleta

La bicicleta va ser un mitjà de transport molt utilitzat per alguns dels nostres avis. La gent que vivia allunyada de la Seu en tenia una per baixar a treballar o per anar a classes de costura. Una àvia ens explica que els pares van regalar-li una per baixar i pujar del poble.

També ens expliquen que malgrat ser un mitjà de transport molt més ràpid que anar amb burro o caminant, a l'hivern i quan les carreteres estaven gelades havien de sortir de casa amb marge de temps suficient per no fer tard a la feina.

El cotxe, les tartanes i els carros

Abans de l'arribada del cotxe, els padrins també es desplaçaven d'un lloc a un altre, amb més temps i sense tantes comoditats. La gent de pagès sobretot ho feia amb burro, amb carros per anar al camp, on hi podien posar càrrega, i amb tartana, una espècie de carruatge cobert que s'utilitzava bàsicament per passejar a la gent i per anar d'un poble a un altre.

Els enterraments també es feien amb carro, el fèretre es transportava fins a la Catedral i els familiars i amics l'acompanyaven al darrere caminant. Un cop finalitzava la missa es traslladaven tots cap al cementiri.

L'arribada del cotxe va ser un fet revolucionari per a tots, era increïble poder desplaçar-se tant ràpid a tot arreu.

Poca gent podia disposar-ne d'un i estava molt lligat al nivell econòmic de la família. El que normalment feia la gent era agafar el taxi quan havia de fer algun recorregut una mica llarg, si la persona no podia caminar o el necessitava per algun problema de salut. Els taxis estaven ubicats al llarg del passeig de la Seu, recorden que feien molt soroll i eren uns cotxes grans, de color negre i d'època. Durant els mesos d'hivern, quan nevava molt no era fàcil circular i segons com, quedaven parats.

El cotxe de línia

Els avis expliquen que quan eren joves, normalment no viatjaven gaire i quan ho feien era per necessitat, anar al metge o visitar a algun familiar. Us podeu imaginar que la regularitat i les combinacions del cotxe de línia no eren com les d'ara. La primera línia que hi va haver anava fins a Organyà després se'n van posar d'altres, cap a Puigcerdà, cap a Barcelona passant per Manresa i Sabadell. Aquesta línia era diària i sortia a les 6 del matí de la Seu.

El camió de la llet o lletera

La lletera pujava a alguns pobles a buscar la llet dels pagesos per portar-la a la cooperativa. Un cop tornava a baixar cap a la Seu la gent del poble aprofitava per pujar-hi. Algunes àvies ens expliquen que un parell de persones cabien a la cabina amb el conductor però que la resta pujaven a la part del darrere amb les lleteres, s'agafaven com podien al camió i cap a la Seu.

D'altres avis expliquen que alguns pagesos portaven diàriament les lleteres cap a la cooperativa amb un carretó o amb un remolc.

Sensacions...

Què us ve al cap quan penseu en l'estiu?

*Penso quan fèiem l'hort.
Era molt gran i maco.
Teníem maduixeres, flors...
Una mica de tot.*

Rosario Guitart

És molt maco, dóna vida.

Maria Caminal

Arriba el bon temps. El dia s'allarga.
Sembla que tots ens trobem més bé.
A l'estiu: tota cuca viu!

Lisa Noves

Me da alegría!
El día se alarga y hay
claridad!

Carmen Millán

Ui nena! Que no passem fred!
Parem la fresca quan convé i
mengem coses fresquetes.

Conchita Pallarés

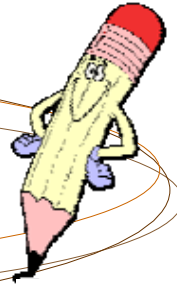
Quan ve l'estiu, dóna alegria.
El dia és llarg. Hi ha claror...
Només pensar en quan s'acabi...
m'agafa tristesa!

Teresa Tarragona

M'agrada parar la fresca
i els menjars freds!

Rosa Boix

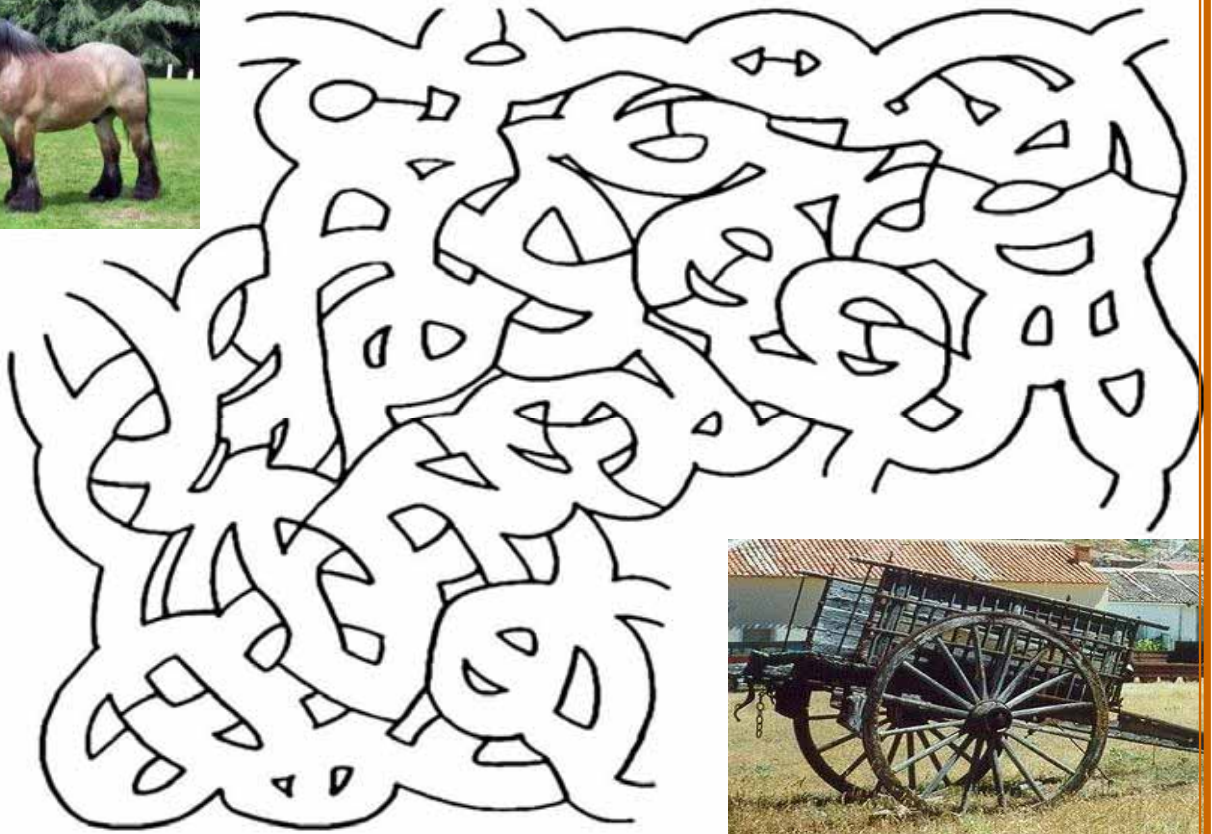
Oci i Cultura

De quins transports parlem?

1. MAR/ POPA/ CAPITÀ
2. MOTOR/ RODES/ CASC
3. CARRO/ PALLA/ CRIN
4. CARBÓ/ XIULET/ REVISOR

Ajuda!

Solucions: 1: Vaixell / 2: Moto / 3: Cavall / 4: Tren

Quin 600 no té parella?

11 / no té parella

10 / 15

7 / 12

6 / 13

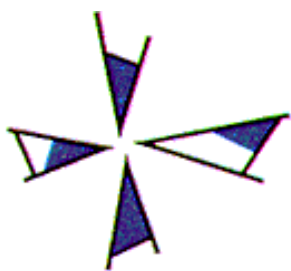
5 / 14

3 / 4

2 / 8

1 / 9

Solucions:

fundació
sant hospital
la seu d'urgell